

Blaž Lukan

V tihem teku

Zbirka Rob, Založba Lipa, Koper 1992

Po izdaji dramaturških replik iz leta 1991 in štirih pesniških zbirkah: *Pesem in pesmi* (1977), *Rana v krvi* (1983), *Bohinjska Bela* (1984) in *Kolumbija* (1984) se nam pesnik Blaž Lukan predstavlja z novo zbirko, ki ji je dal naslov *V tihem teku*. Njena osnovna tehnopoetska in tudi tematsko-vsebinska značilnost je nedvomno preprostost. Pri tem je treba poudariti, da pred sabo nimamo poezije, ki bi bila napisana v klasičnih ali tradicionalnih oblikah. Nasprotno, Lukan piše v prostem verzu, ki variira od preprostega, nekajzlogovnega pa tja do skorajda proznega verza. Preprostost, o kateri je govor, je predvsem posledica enostavne in lahko umljive sintakse, h kateri dodajo svoj delež tudi večinoma ne pretirano zapletene podobe. Te so, vsaj v pesmih, ki "predstavljajo" mestno civilizacijo, pravzaprav precej nenavadne, vendar jih piše urbani človek, bolj ali manj mestni človek pa jih tudi bere, in kaj je za takega človeka manj nenavadno, kot so neon, senzorji, air condition, video, osmoza...? In na drugi strani: kaj je v pesmih, ki postavljajo v prvi plan naravo, manj nenavadnega, kot so različne podobe in reminiscence na volkove in pse?

Kot je nakazano že zgoraj, je vsebina Lukanovega pesniškega sveta predvsem dvojna. Na eni strani opisuje mestno, urbano civilizacijo, na drugi strani pa primarno naravo. Logično je torej, da se moramo vprašati, kakšen je odnos med njima. Si nasprotujeta ali se dopolnjujeta? In ali morda ne nakazujeta druga drugo?

Lukanove pesmi, v središču katerih stojita mesto in njegova "civi-lizacija", so napisane s pozicije v mestu živečega in o mestu mislečega človeka in s tem tudi s pozicije urbanega pesniškega subjekta. Ta subjekt pa ne stoji, kot bi bilo morda pričakovati, na kakšni angažirani poziciji. V pesmih ne zaznamo pesimističnega zavračanja mestnega življenja kakor tudi ne njegovega propagiranja, prej se nam zdi, da je v svojem opisovanju mestne civilizacije nevtralen. Preprosto izhaja iz svoje realnosti, ne pritožuje se nad njo, je tudi ne hvali, res pa je, da jo afirmativno potrjuje kot nekaj vendarle pozitivnega. Ta pozicija izhaja iz specifičnega videnja mesta oziroma "druge narave". Mesto je na videz res determinirano s sodobnostjo, z modernostjo; v

njem dominirajo moderna misel in moderni pojavi: neonske svetilke, fototapete, odlagališče pločevine, včasih celo neosebnost. Vendar je pod to zunanostjo, ki je sestavni del urbanosti, še eno jedro, kjer najdemo prvinskost, "naravnost". V Lukanovi poeziji je mestno življenje nekakšen krogotok, dvigalo, ki nenehno kroži s "komajda zaznavnim zvokom", v tišem teku, v katerega mestni človek vstopa in izstopa na različnih mestih (postajah), pa spet vstopa in izstopa... Znotraj tega krogotoka, ki je krogotok "druge narave", pa obstaja še drugačen krogotok, krogotok "prve" narave, prvinskega, kjer sta med poglavitnimi in determinirajočimi postajami rojstvo in smrt. Zato ni čudno, če v Lukanovih pesmih naletimo na prisposodbe, kakršni sta ravno rojstvo in smrt, kakršne so plojenje in semena, materinstvo, na neki način fototapeta Kamniških Alp, in seveda poezija.

Gre za svojevrstno sintezo urbanega in prvinskega, ki se ne kaže samo v pesmih, ki govorijo o mestu in njegovi civilizaciji, ampak v enaki meri tudi v tistih, kjer je v ospredje postavljena narava, pa naj gre za divjo (volkovi, psi...) ali pa za ruralno naravo (njive ipd.). Tudi zanje namreč velja, da so napisane s pozicije v mestu živečega človeka. Končno se zdi, da je takšna vizija vidna že v sami razporeditvi znotraj zbirke, saj so pesmi, v katerih beremo o naravi, postavljene v sredino, obdajajo pa jih tiste, ki se navezujejo na mestno civilizacijo in na urbanost.

Zaradi vsega tega bodo verjetno Lukanovi zbirki očitali banalnost ali vsaj preveliko enostavnost, vendar so takšni očitki precej neupravičeni. Kot ugotavlja avtorica spremne besede k zbirki, je osrednji adut, na katerega igra Lukan, komunikativnost. To pa je pohvalno, saj slovensko bralstvo zagotovo ne potrebuje samo poezije, "ki bi jo brali zgolj pesniki." V množici hermetične poezije je Lukanova zbirka prava popestritev, celo nekaj potrebnega, kajti njegova poezija kljub vsej preprostosti ni naivna ali banalna. Hoče biti predvsem berljiva, to pa ji nedvomno uspeva.

In če lahko brez pretiranih zadržkov medse sprejmemo komunikativno prozo, ki je v nekaterih bralskih krogih celo zelo razširjena, zakaj bi nasprotovali takšni poeziji?

Marcello Potocco